

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

DE

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion

Dank ihrer günstigen Lage in Zentraleuropa und der hervorragend ausgebauten Verkehrsverbindungen wurden Schlesien und die Oberlausitz in der Zeit der napoleonischen Kriege zur Kulisse für strategische Handlungen, zahlreiche Schlachten, Gefechte und Truppenbewegungen. Französische und alliierte Armeen zogen mehrmals durch das Land. Die hier stattgefundenen Ereignisse hinterließen in der Umgebung von Bunzlau, Reichenbach und Markersdorf viele historische Andenken-Gebäude, Tafeln und Denkmäler, die an wichtige Persönlichkeiten und interessante Begebenheiten erinnern.

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego

PL

Dzięki dogodnemu położeniu w centralnej Europie oraz istnieniu sieci dobrze utrzymanych połączeń drogowych, obszar Śląska i Górnego Śląska w czasie kampanii napoleońskiej był miejscem strategicznych działań, licznych walk i potyczek oraz przemarszów wojsk. Przez te tereny niejednokrotnie przemieszczały się wojska francuskie oraz oddziały sojusznicze. Po wydarzeniach z okresu kampanii napoleońskiej w przestrzeni Bolesławca, Reichenbach i Markersdorf zachowało się wiele historycznych pamiątek – budynków, tablic i pomników, które upamiętniają ważne postaci i ciekawe wydarzenia.

Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

EN

Due to its convenient location in Central Europe, and to a network of well maintained roads, the areas of Silesia and Upper Lusatia were a stage of strategic activities during Napoleonic campaign, with many battles and skirmishes, as well as other military movements. French army regiments and divisions of allied forces used to move across these geographic regions. Many historical items were preserved from the Napoleon's times in the urban spaces of Bolesławiec, Reichensbach and Markersdorf - including buildings, plaques and monuments commemorating important people and meaningful events.

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund gGmbH

Die Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund gGmbH wurde 1999 gegründet. Gesellschafter sind der Landkreis Görlitz sowie die Gemeinden Königshain, Markersdorf und Reichenbach/O.L. Unter seinem Dach vereint der Museumsverbund fünf verschiedene Museen des Landkreises Görlitz: Dorfmuseum Markersdorf, Schloss Krobnitz, Granitbaumuseum Königshainer Berge, Schloss Königshain und Ackerbürger-museum Reichenbach/O.L. Er zeigt damit einen Querschnitt durch die vielfältige natürliche und kulturelle Landschaft der Region. Unter den reichen Sammlungen befinden sich auch Militaria, u.a. aus den Napoleonischen Kriegen.

DE

Śląsko-Górnołużycki Związek Muzeów (SOMV gGmbH)

Śląsko-Górnołużycki Związek Muzeów o charakterze działalności non profit został założony w 1999 r. Organizatorami są powiat Görlitz oraz gminy: Königshain, Markersdorf i Reichenbach/O.L. Związek Muzeów zrzesza pięć placówek muzealnych, prezentujących krajobraz naturalny i kulturę regionu, są to: Skansen Muzeum Wsi w Markersdorf, Zamek Krobnitz, Muzeum Wydobycia Granitu w Königshain, Zamek Königshain oraz Muzeum Mieszczań i Rolników w Reichenbach/O.L. Bogate kolekcje muzealne Związku obejmują także militaria, m.in. z okresu kampanii napoleońskich.

PL

The Silesian and Upper-Lusitanian Museum Association

The Silesian and Upper-Lusitanian Museum Association was set up as a nonprofit organisation in 1999. Its founders include the Görlitz District and the communes of Königshain, Markersdorf and Reichenbach/O.L. The Association brings together five museums which present the region's natural landscape and cultural assets. The members are: The Village Museum in Markersdorf, The Krobnitz Castle, The Granite Museum in Königshain, The Königshain Castle and The Burghers and Farmers Museum in Reichenbach/O.L. The Association's rich collections also include military exhibits, some of which date back to the Napoleon's Campaigns.

EN

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Napoleon in Reichenbach

DE

Reichenbach stellte auf Napoleons Reisen zwischen West- und Osteuropa immer wieder eine wichtige Zwischenstation dar. Mehrmals hielt er sich im Haus des Apothekers Schneider am Markt auf. Teilweise nahm er hier nur einzelne Mahlzeiten ein, hin und wieder übernachtete er aber auch in Reichenbach. Eine an der Hausfassade angebrachte Steintafel weist auf Napoleons Besuche hin. Laut der Gedenktafel weilte der Kaiser hier am 29. Mai 1812, 17.-18. August 1813 und am 6. September 1813.

Napoleon w Reichenbach

PL

W trakcie podróży pomiędzy Europą zachodnią a wschodnią, Napoleon kilkakrotnie zatrzymywał się w Reichenbach. Trzykrotnie gościł w zlokalizowanym w rynku domu aptekarza Schneidera. Tam spożywał czasem posiłki, ale i takŜe nocował. Umieszczona na fasadzie budynku kamienna tablica informuje o pobytach Napoleona. Według niej cesarz przebywał tam 29 maja 1812 r., 17-18 sierpnia 1813 r. oraz 6 września 1813 r.

Napoleon in Reichenbach

EN

During his trips between Western and Eastern Europe, Napoleon stopped in Reichenbach several times. On three of those visits he stayed at the house of Mr. Schneider, the pharmacy owner, in the market square. He also dined there. The stone plaque placed on the building's facade provides information on Napoleon's visits. It quotes the dates of 29th May 1812, 17-18th August 1813 and 6th September 1813.

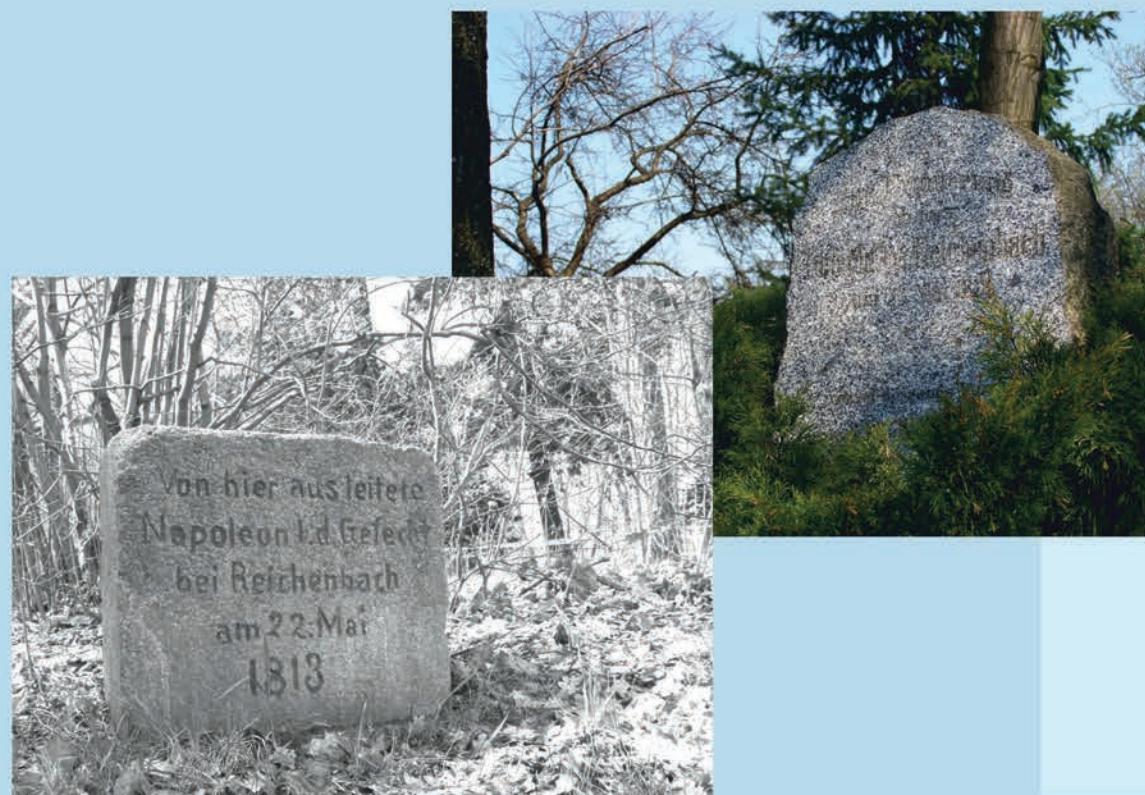
Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

DE

Schlacht bei Reichenbach

Am 22. Mai 1813 fand im Rahmen des angeordneten Rückzugs der russisch-preußischen Hauptkräfte nach der Schlacht bei Bautzen (20./21. Mai) ein Gefecht bei Reichenbach/O.L. statt. Das Kampf erfüllte die taktische Aufgabe, die Truppen Napoleons so lange wie möglich am Vormarsch zu hindern, damit sich die alliierten Einheiten hinter die Neiße zurückziehen konnten. Der Tod und die Verwundung von drei wichtigen Generälen Napoleons – Duroc, Kirgener und Bruyére – war zudem ein herber Schlag für den Kaiser; der geplante Vorstoß bis Görlitz fand an diesem Tag nicht mehr statt. Standort des Hauptquartiers Napoleons war der Niederhof in Reichenbach.

Bitwa pod Reichenbach

22 maja 1813 r. w ramach uporządkowanego odwrotu zjednoczonych oddziałów rosyjsko-pruskich po bitwie pod Budziszynem (20/21 maja) w miejscowości Reichenbach/O.L. miała miejsce taktyczna potyczka. Jej celem było jak najdłuższe zatrzymanie francuskiej ofensywy, aby wojska alianckie mogły przeprawić się przez Nysę. Śmierć i zranienie trzech ważnych dowódców wojskowych – Duroca, Kirgenera i Bruyéra – były wielkim ciosem dla Napoleona. Jego planowane przybycie do Görlitz tego samego dnia, nie doszło do skutku. Kwaterę główną cesarza zlokalizowano w Niederhof w Reichenbach.

The Battle of Reichenbach

On 22nd May, 1813, as part of an organised withdrawal of allied Russian and Prussian divisions after the Battle of Budziszyn (20-21 May), a tactical skirmish took place in Reichenbach/O.L. It was aimed at halting the French offensive push as long as possible, so that the allied forces could cross the Neisse. Three important military leaders – Duroc, Kirgener and Bruyér – were either dead or wounded, which was a big impediment for Napoleon. His visit in Görlitz planned for the same day did not happen. The emperor's main quarters was established at Niederhof in Reichenbach.

PL

EN

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

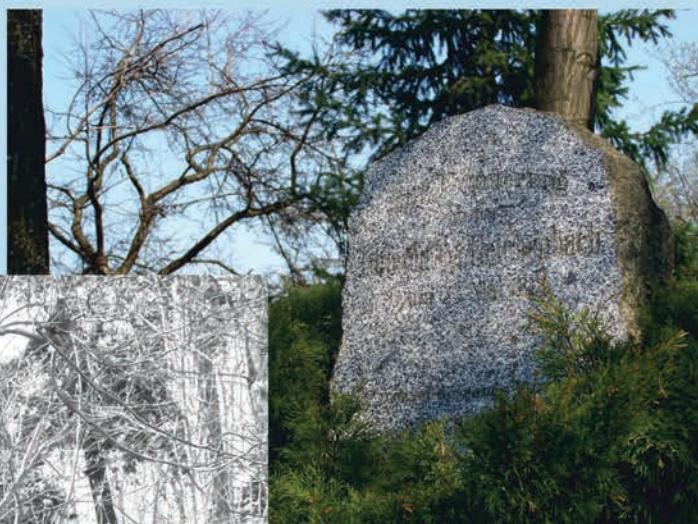

DE

Am 22. Mai 1813 fand im Rahmen des angeordneten Rückzugs der russisch-preußischen Hauptkräfte nach der Schlacht bei Bautzen (20./21. Mai) ein Gefecht bei Reichenbach/O.L. statt. Das Kampf erfüllte die taktische Aufgabe, die Truppen Napoleons so lange wie möglich am Vormarsch zu hindern, damit sich die alliierten Einheiten hinter die Neiße zurückziehen konnten. Der Tod und die Verwundung von drei wichtigen Generälen Napoleons – Duroc, Kirgener und Bruyére – war zudem ein herber Schlag für den Kaiser; der geplante Vorstoß bis Görlitz fand an diesem Tag nicht mehr statt. Standort des Hauptquartiers Napoleons war der Niederhof in Reichenbach.

Schlacht bei Reichenbach

Bitwa pod Reichenbach

22 maja 1813 r. w ramach uporządkowanego odwrotu zjednoczonych oddziałów rosyjsko-pruskich po bitwie pod Budziszynem (20/21 maja) w miejscowości Reichenbach/O.L. miała miejsce taktyczna potyczka. Jej celem było jak najdłuższe zatrzymanie francuskiej ofensywy, aby wojska alianckie mogły przeprawić się przez Nysę. Śmierć i zranienie trzech ważnych dowódców wojskowych – Duroca, Kirgenera i Bruyéra – były wielkim ciosem dla Napoleona. Jego planowane przybycie do Görlitz tego samego dnia, nie doszło do skutku. Kwaterę główną cesarza zlokalizowano w Niederhof w Reichenbach.

The Battle of Reichenbach

On 22nd May, 1813, as part of an organised withdrawal of allied Russian and Prussian divisions after the Battle of Budziszyn (20-21 May), a tactical skirmish took place in Reichenbach/O.L. It was aimed at halting the French offensive push as long as possible, so that the allied forces could cross the Neisse. Three important military leaders – Duroc, Kirgener and Bruyér – were either dead or wounded, which was a big impediment for Napoleon. His visit in Görlitz planned for the same day did not happen. The emperor's main quarters was established at Niederhof in Reichenbach.

PL

EN

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion 5

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Russische Stellungen auf dem Hoterberg am 22. Mai 1813

DE

Der Hoterberg in Holtendorf löste den Töpferberg bei Reichenbach als Standort der russischen Truppen ab. Nachdem diese sich nach erneuten Angriffen der Franzosen aus Reichenbach zurückgezogen hatten, nahmen sie Stellungen in Holtendorf ein. Der Großteil der Truppen hatte sich bereits auf die Ostseite der Neiße und nach Schlesien begeben und auf ihrem Weg die Brücken über den Fluss zerstört. Der Hoterberg stellte eine letzte Verteidigungslinie vor dem Erreichen des Flusses dar. Von hier aus feuerte General Nikitin die Kanone ab, welche die Generäle Kirgener und Duroc das Leben kostete.

PL

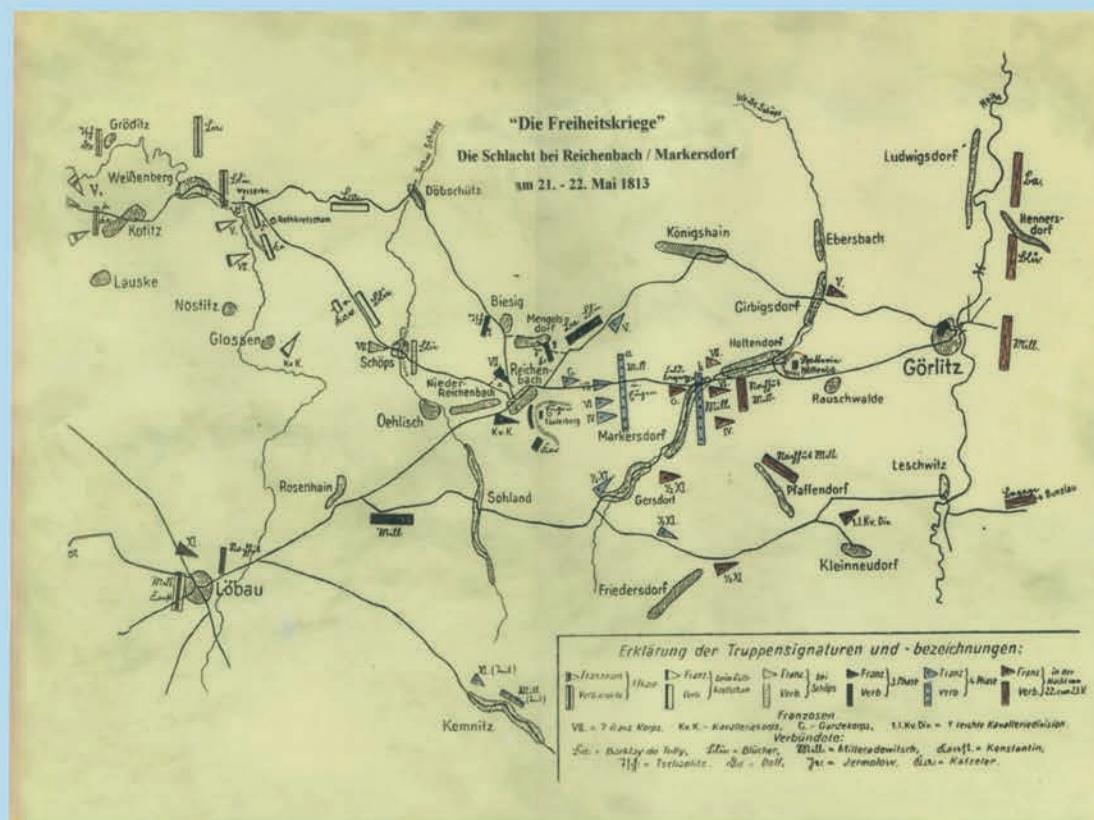
Stanowiska rosyjskie na wzgórzu Hoterberg 22 maja 1813 r.

Wojska rosyjskie ulokowały się na dwóch wzgórzach: najpierw na Töpferberg pod Reichenbach, a następnie na Hoterberg w Holtendorfie. Po odwrocie z Reichenbach, spowodowanym kolejnymi natarciami Francuzów, Rosjanie obrali pozycje w Holtendorfie. Większa część oddziałów przeprowadziła się na wschodni brzeg Nysy i po spaleniu mostów maszerowała w kierunku Śląska. Hoterberg był ostatnim stanowiskiem obronnym Rosjan przed przekroczeniem rzeki. Z tego stanowiska general Nikitin wystrzelił granat, który zabił dowódców wojskowych Kirgenera i Duroca.

EN

Russian positions on the Hoterberg hill on 22 May, 1813

The Russian troops were located on 2 hills - first on Töpferberg near Reichenbach, and then on Hoterberg in Holtendorf. After the retreat from Reichenbach, caused by the repeated French assaults, the Russians took their positions in Holtendorf. The majority of their forces crossed the Neisse to its eastern bank and, after burning the bridges, started marching towards Silesia. Hoterberg was the Russians' final defensive stronghold before the river crossing. It was from there where general Nikitin fired a grenade that killed Kirgener and Duroc, the French military commanders.

Napoleonische Geschichten

aus der sächsisch-polnischen Grenzregion

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Gedenkstein und Tafel für Marschall Duroc

Napoleon ordnete an, die sterblichen Überreste Durocs nach Paris zu bringen, um sie im Invalidendom zu bestatten. Er kaufte das Hanspachsche Gehöft und ließ einen Gedenkstein an der Stelle aufstellen, an der Duroc verstarb. Die Inschrift sollte lauten: „Hier starb General Duroc, Herzog von Friaul, Großmarschall des Palastes des Kaisers Napoleon, tödlich verwundet von einer Granate, in den Armen seines Freundes, des Kaisers“. Napoleon selbst bezahlte die benötigte Summe. Der Stein wurde nie errichtet. Der heute dort stehende Gedenkstein stammt aus dem Jahr 1830. Im Hof erinnert eine Steintafel in deutscher und französischer Sprache an das Ereignis, gestiftet im Jahr 1996.

Kamień i tablica pamiątkowa marszalka Duroca

Napoleon rozkazał przewieźć zwłoki Duroca do Paryża, gdzie miały zostać pochowane w Kościele Inwalidów. Zakupił także gospodarstwo J.T. Hanspacha gdzie, w miejscu zgonu Duroca, nakazał ustawić kamień pamiątkowy z następującą inskrypcją: „Tu zmarł generał Duroc, Książę Friulski, Wielki Marszałek Dworu Cesarza Napoleona, śmiertelnie ranny granatem, w ramionach swego przyjaciela, cesarza”. Napoleon sam pragnął ufundować pamiątkowy kamień, pomnika jednak nigdy nie postawiono. Znajdujący się dzisiaj w tym miejscu monument pochodzi z 1830 r. W samym gospodarstwie znajduje się też kamienna tablica w języku niemieckim i francuskim upamiętniająca to tragiczne wydarzenie, ufundowana w roku 1996.

Marshal Duroc's memorial stone and plaque

Napoleon ordered for Duroc's corpse to be transported to Paris, where he was to be buried in the Church of the Invalids. He also bought J.T. Hanspach's farm, where, at the marshal's death place, he ordered to erect a memorial stone with the following inscription: "This is where general Duroc, the Prince of Friuli, Emperor Napoleon's Grand Court Marshal, fatally wounded by a grenade, died in the arms of his friend, the Emperor". Napoleon wanted to fund the memorial stone himself, but the monument was never finally erected. The memorial that has lasted until today was built in 1830. On the farm itself, there is a stone plaque in German and French, set up in 1996 to commemorate the tragic event.

DE

PL

EN

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Grabstein für General François Joseph Kirgener

Am Abend des 22. Mai 1813 kam es auf der Dorfstraße in Markersdorf zu einer Tragödie. Drei von der russischen Stellung auf dem Hoterberg abgeschossene Geschosse hatten nicht nur Gebäude getroffen, sondern auch eine Gruppe von Generälen, die Napoleon in einiger Entfernung zu Pferde folgte. Der dritte Schuss schlug 50 m hinter dem Kaiser ein und verwundete Kirgener und Duroc. General Kirgener hat dabei den rechten Oberschenkel verloren. Er war sofort tot und wurde an Ort und Stelle begraben. Sein Grabstein befindet sich unmittelbar neben dem Eingang zum ehemaligen Hanspachschen Bauernhof unter einer Tanne.

Nagrobek generała Françoisa Josepha Kirgenera

Wieczorem dnia 22 maja 1813 r. na drodze w Markersdorfe miała miejsce tragedia. Trzy granaty, wystrzelone ze stanowisk rosyjskich stacjonujących na wzgórzu Hoterberg, trafiły nie tylko budynki, ale i grupę dowódców wojskowych, którzy podążali konno w niewielkiej odległości za Napoleонem. Trzeci z wystrzelonych pocisków uderzył 50 metrów za cesarzem i zranił Kirgenera oraz Duroca. General Kirgener został śmiertelnie raniony w prawe udo. Pochowano go w miejscu, gdzie zginął. Jego nagrobek znajduje się przy wjeździe na teren dawnego gospodarstwa J.T. Hanspacha pod jodłą.

General François Joseph Kirgener's tombstone

In the evening of 22nd May, 1813, a tragic event happened on one of the roads in Markersdorf. Three grenades, fired from Russian positions on the Hoterberg hill, hit not just the buildings but also a group of commanders on horseback, closely following Napoleon. The last missile hit Kirgener and Duroc, who were approximately 50 metres behind the Emperor. General Kirgener suffered a fatal wound to his right thigh. He was buried on the spot of his death. His tombstone is located at the entrance to the former J.T. Hanspach farm, under a fir tree.

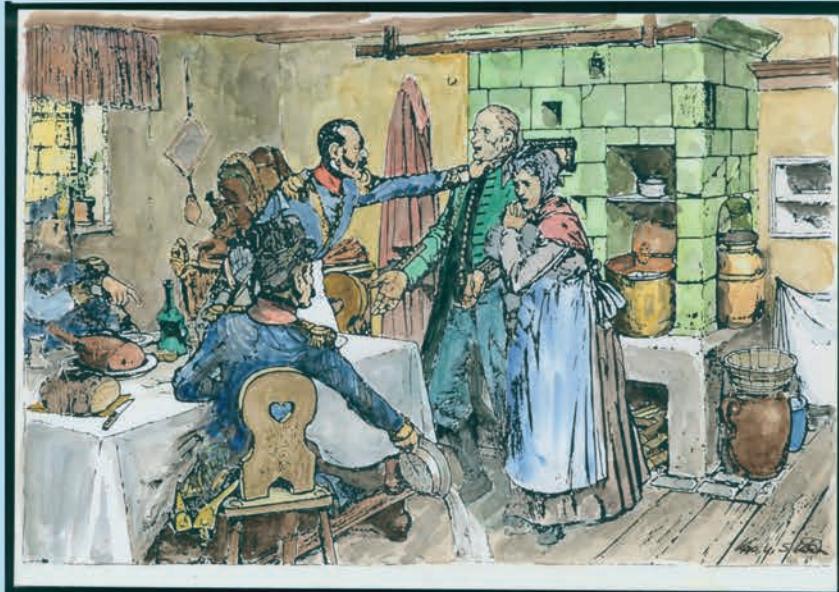
DE

PL

EN

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion 9

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Denkmal für Daniel Flex in Königshain

Daniel Flex wurde am 12.10.1758 geboren und hatte gemeinsam mit seiner Frau sechs Kinder. 1813 war er Ortsrichter in Königshain und wurde am 24. August des Jahres von französischen Soldaten niedergeschossen. Die Franzosen hatten die Pferde eines Königshainer Bauern konfisziert. Flex wollte, dass sie die Pferde bezahlten. Die Soldaten ließen jedoch nicht mit sich reden und schossen Daniel Flex direkt ins Herz. Er war sofort tot. An jener Stelle ließ die Gemeinde 1913 einen Gedenkstein aus Sandstein errichten. Dieser wurde bereits zweimal restauriert, da er auf freiem Felde, unterhalb des Steinbergs, steht.

DE

Pomnik Daniela Flexa w Königshain

Daniel Flex urodził się 12.10.1758 r. Miał sześcioro dzieci. W 1813 r. pełnił funkcję lokalnego sędziego w Königshain. 24 sierpnia 1813 r. Francuzi skonfiskowali konie jednego z rolników w Königshain. Flex domagał się, aby za nie zapłacili. Jednak żołnierze nie chcieli o tym słyszeć i jeden z nich zabił Daniela Flexa strzałem prosto w serce. Na miejscu wydarzenia gmina w 1913 r. ustanowiła wykonany z piaskowca pomnik, który znajduje się na polu ponizej wzgórza Steinberg. Pomnik dwukrotnie poddawano pracom konserwatorskim.

PL

The Daniel Flex memorial in Königshain

Daniel Flex was born on 12th October 1758. The father to a family of six children, he was a judge at a local court in Königshain. On 24th August 1813, the French soldiers confiscated the horses kept by one of the Königshain farmers. Flex insisted that the soldiers should pay for the horses. That was out of question for the French troops, and in the dispute that followed, one of the soldiers shot Daniel Flex in the heart and killed him. In 1913, the local commune established a sandstone monument which can today be found in the field, below the Steinberg hill. So far, the monument has been subject to two rounds of conservation works.

EN

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Napoleonbrücke bei Reichenbach

Kurz vor dem Ortseingang von Reichenbach, rechts der heutigen Bundesstraße 6, befindet sich eine alte Brücke. Erbaut wurde sie wohl im 15. Jahrhundert. Doch ihren heutigen Namen verdankt sie Napoleon. Bereits 1812 benutzte der Kaiser der Franzosen sie, als er bayrische und italienische Soldaten nach Russland führte. Ein Jahr später, im Mai 1813, diente die Brücke wieder als wichtiger Punkt: als strategischer Faktor in der Schlacht zwischen preußischen und russischen Verbündeten gegen die Truppen Napoleons. 1994 wurde sie durch den Heimatverein Reichenbach e.V. gesichert und wieder instandgesetzt.

Most Napoleński pod Reichenbach

W pobliżu wjazdu do Reichenbach, po prawej stronie drogi państwowej nr 6, znajduje się stary most, który powstał prawdopodobnie w XV w. Swą dzisiejszą nazwę zawdzięcza Napoleonowi. W 1812 r. cesarz Francuzów korzystał z tego mostu po raz pierwszy, przeprawiając przez rzekę bawarskie i włoskie oddziały w drodze do Rosji. Rok później, w maju 1813 r., most ponownie służył celom strategicznym, w trakcie bitwy między zjednoczonymi wojskami prusko-rosyjskimi z oddziałami Napoleona. W 1994 r. most został zabezpieczony i naprawiony przez stowarzyszenie Heimatverein Reichenbach e.V.

The Napoleonic Bridge near Reichenbach

Near the entry to Reichenbach, to the right of today's State Road No 6, an old bridge is situated, dating back probably as far as the 15th century. It owes its contemporary name to the Emperor. Napoleon originally used the bridge in 1812 to transfer the Bavarian and Italian divisions across the river, on their way to Russia. A year later, in May 1813, the bridge was used for strategic purposes again, during a battle between the allies of Prussia and Russia on one side, and the French on the other. In 1994, the bridge was secured and repaired by the local citizens' association - Heimatverein Reichenbach e.V.

DE

PL

EN